

Fair Trade Start – text

Bild

1

1. Fair Trade Start – uppdaterad 2018-01-14

Ett självinstruerande material på ca 3 h. Om du vill använda hemsidor och filmer som hänvisas till i denna presentation, måste du se till att det finns wifi-uppkoppling. (Bilden kommer ifrån Fair Trade Shop i Norrköping)

Bild

2

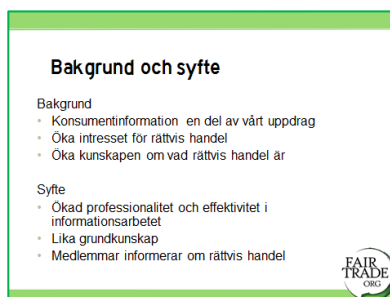

2. Bakgrund och syfte

Bakgrunden till denna kortare introduktion är att tydliggöra att konsumentinformation en del av uppdraget för rörelsen, att öka intresset för rättvis handel och att alla som är aktiva får en övergripande kunskap om vad rättvis handel är. Syftet är att öka professionalitet och effektivitet i det gemensamma informationsarbetet, att aktiva i butiker och caféer har fått samma grundkunskap om vad rättvis handel är och att butikerna och caféerna är kunniga informationskällor för rättvis handel.

Bild

3

3. Innehåll

Först en historisk tillbakablick på rättvis handelrörelsen, därefter en genomgång av vad Fair Trade innebär och vilka aktörer det finns inom rörelsen. (Bilden kommer från Världsbutikerna i Karlskrona)

Bild

4

4. Två aktörer:

Det finns två internationella aktörer som verkar för rättvis handel i världen. WFTO har en lång historia och Fairtrade är en del av den historien. Den ena aktören inom WFTO skrivs med två ord – Fair Trade - och i den andra, Fairtrade International skrivs Fairtrade med ett ord. Det vi ser här är de olika organisationernas logotyper.

Tips: **O**rganisation med **O** = rund logotype.

Bild
5

5. Historia - Fair Trade 1:

I USA växte under 40-talet *Mennonit*-rörelsen fram, föregångaren till *Ten Thousand Villages* som är världsbutikensorganisationen i Nordamerika. Edna Ruth Byler deltog i skapandet av en marknad i Nordamerika med hantverk från fattiga länder och spred samtidigt kunskap om hantverkarnas liv och levnadsvillkor.

(<http://www.tenthousandvillages.com/>)

Solidaritetsrörelsen Emmaus, som startade i Frankrike i slutet av 40-talet, verkade också för en rättvisare handel. "Sveriges Edna Ruth Byler" – Britta Holmström grundade Individuell Människohjälp (IM) vid 27 års ålder med försäljning av hantverk från utsatta och diskriminerade grupper. Detta har varit en central del av IM:s verksamhet sedan 1946, bland annat i samband med stöd för det krigshärjade Europa.

Efter 60-talets biståndsfokus kom på 70-talet en debatt att handel var viktigare än bistånd och begreppet *Trade not aid* föddes. I Sverige har det från slutet av 60-talet funnits två olika traditioner sida vid sida som verkat för en schysstare handel. Ibland har de också samverkat. Den alternativa handelsrörelsen i Sverige hade sitt ursprung från olika kyrkor. Det startades U-landsbodar och i många fall kom dessa eldsjälur från verksamheter i någon kyrka eller församling. Försäljningen skedde ofta i någon kyrka eller privat t.ex. via någon tidigare biståndsarbetare eller missionär. (Den kristna aktionsgruppen *Brödet och fiskarna* startade t.ex. en U-landsbod i Västerås 1972= bilden). Butiken Amos i Arboga startade 1979. Klotet startade 1983 i Lund och Globalen i Uppsala 1984.

Den andra traditionen kom från den tidens solidaritetsrörelser som var först med att etablera butiker. Den allra första var *Alternativ Handel* i Göteborg 1969 och därefter öppnades *Handelsfront* och *Solidarisk Handel* i Stockholm. Dessa var också importorganisationer som sålde varorna vidare till andra återförsäljare. Inom båda dessa verksamheter/traditioner hade man två uppdrag – både att sälja varorna men också att informera om produktens ursprung och producenterna som hade tillverkat varorna.

Visa gärna filmen *10 000 Villages* genom att klicka på filmkameran.

Bild
6

6. Historia - Fair Trade

Under 70-talet började man tala om alternativ och solidarisk handel. Man ville med begreppet förtydliga att den solidariska handeln var ett alternativ till den vanliga handeln. Framförallt riktades kritik mot de stora multinationella företagen och deras sätt att bedriva handel som uppfattades som djupt orättvis. Det handlade också om kritik mot en internationell handelsordning som försvårade handeln med produkter från fattiga s.k. u-länder som hade svårt att få tillträde till vår marknad på grund av tullar och andra handelshinder. Det var en mycket politisk tid och de länder man ville stödja var framförallt de socialistiska, som t.ex. Vietnam och Tanzania.

Nu startades flera importorganisationer som *Handelsfront*, *Asienkompaniet*, *Solidarisk handel*, *Alternativ handel* och *Tanzaniaimport*. Importorganisationernas syfte var att bryta förhärskande handelsmönster som man ansåg förtryckte lokalbefolkningen i utvecklingsländerna.

1976 grundades *Sackeus* av *Diakonia*, (som då hette *Frikyrkan hjälper*) framför allt för att förse kyrkor och U-landsbodrar med varor. 10 år senare blev Svenska Kyrkans Mission, Lutherhjälpen och Världsbutikerna delägare. (2001 tog Bergstrands kafferosteri över Sackeus. Sedan dess är också det mexikanska kaffekooperativet Uciri och Svenska kyrkan delägare i Sackeus) Ris, te och tvål var några av de varor som konsumerades flitigast men hantverk var också viktiga produkt för U-landsbodarna. Afrikagrupperna startar import och försäljning i början på 80-talet. De fungerade som ett komplement till bojkotterna mot t. ex Sydafrika.

Bild
7

7. Historia Fair Trade

En ny förskjutning av fokus inom rättvis handelsrörelsen kom omkring skiftet mellan 80- och 90-talet då fokus flyttades från handelsvillkor till att mer handla om villkor för dem som producerat varorna. Barnarbete inom t. ex matt- och textilproduktion hade uppmärksamats och det blev viktigare att produktionen skedde under schyssta arbetsvillkor - utan barnarbete. Flera företag började följa etiska koder inom handeln.

Producenterna betonade att det viktigaste för dem var en ökad försäljning så att deras ekonomiska situation kunde förbättras. Det handlade då mer om produktutveckling och marknadsföring. Varorna måste kunna konkurrera med vanliga varor i den konventionella handeln. Det behövdes bättre samordning och gemensamma kriterier för de olika aktörerna inom den rättvisa handelskedjan. U-landsbodarnas informella nätverkssamarbete organiserades och den nationella föreningen U-sam som bildades 1986. 1997 blev U-landsbodarna samarbetsförening Världsbutikerna för Rättvis Handel och butikerna/medlemmarna övergick till att

Bild
8

heta *Världsbutiker*. På internationell nivå bildades IFAT (International Federation of Alternative Trade) 1989, föregångaren till WFTO.

8. Historia - Fair Trade

Under 90-talet började begreppet Fair Trade användas i internationella sammanhang i allt större utsträckning och i Sverige användes begreppet *Rättvis Handel*. I december 2001 antog organisationerna för rättvis handel, *World Fair Trade Organization (WFTO)* och *Fairtrade International*, en gemensam definition av rättvis handel. Sedan dess har definitionen erkänts av Europaparlamentet (2006), Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (2009) och Europeiska kommissionen (2009). Deras gemensamma definition är:

”Rättvis handel är ett handelsamarbete, baserat på dialog, öppenhet och respekt som verkar för en rättvisare världshandel. Det bidrar till hållbar utveckling genom att erbjuda bättre handelsvillkor och garantera rättigheter för marginaliserade producenter och arbetare - framförallt i Syd. Organisationer för rättvis handel med stöd av konsumenter arbetar aktivt med att stödja producenter, att öka medvetenheten och kampanjarbete för förändringar i de regler och den praxis som reglerar den konventionella internationella handeln.”

Bild
9

9. Historia - WFTO

WFTO (f.d. IFAT) grundades alltså 1989. Från maj 2009 används namnet WFTO för hela organisationen där medlemmarna jobbar för en rättvisare handel. Medlemmarna är själva producenter från syd, importörer eller återförsäljare. I juni 2017 finns ca 380 medlemmar i över 70 länder. Medlemmarna följer 10 gemensamma principer och betalar en medlemsavgift. WFTO-märket är alltså en organisationslogotype som användas av medlemmarna i WFTO. WFTO samlar medlemmarna i regionala organisationer. För Europa finns underavdelningen WFTO-Europe.

Titta gärna på kortfilmen om WFTO genom att klicka på WFTO-loggan på bilden.

<http://www.youtube.com/watch?v=ow-CPUha89w>

Medlemmarna kontrollerade tidigare själva hur principerna följdes genom löpande rapporter samt internkontroller. På producenternas initiativ har det inom WFTO sedan 2007 arbetats med att utveckla en organisationsmärkning för WFTO-medlemmarnas varor för att få tillgång till en ännu större marknad. WFTO:s garantisystem är ett kontrollsystem under utveckling för 100 % Fair Trade organisationer (WFTO-medlemmar) Det nya kontrollsystemet liknar det tidigare men är mer omfattande och krävande på grund av dokumentation och kontroller. När medlemmen är godkänd får de använda

Bild
10

den nya loggan på sina varor. Men det finns mycket mer att läsa om den nya märkningen. **Klicka på bilden på producenten för att komma direkt dit.**
<http://wfto.com/standard-and-guarantee-system>

Sedan 2013 har den nya märkningen börjat användas på medlemmarnas varor, se exempel på loggan från People Tree. I november 2014 kom den första märkta produkten till Sverige och The House of Fair Trade från Asha Handicraft i Indien. I juni 2017 har 135 medlemmar prövats och klarat de nya kontrollerna. Läs gärna mer genom att klicka på loggan från People Tree. <http://wfto.com/find-supplier>

10. 10 principer för Fair Trade: (svenska översättningen uppdaterad i nov 2015)

Här ser man huvuddrag vad principerna inom WFTO handlar om. Titta på principerna i något av de dokument där de finns i sin helhet.

Visa gärna kortfilmen om WFTO:s principer, på engelska, genom att klicka på kameran på bilden

https://www.youtube.com/watch?v=myiHUJsv_KM

Princip 1. Bättre möjligheter för marginaliserade producenter

Genom handel skapar organisationen möjligheter för marginaliserade småskaliga producenter att uppnå ekonomisk självförsörjning.

Princip 2. Transparent och demokratisk organisation

Organisationen är transparent, agerar ansvarsfullt mot alla sina intressenter och har en demokratisk organisationsstruktur.

Princip 3. Handel med socialt, ekonomiskt och miljömässigt ansvar

Organisationen tar socialt, ekonomiskt och miljömässigt ansvar och strävar efter att ha långsiktiga handelsrelationer. Handeln bygger på solidaritet och förtroende. Ingen part vinstmaximerar på producentens bekostnad.

Princip 4. Rättvist pris och rättvis betalning

Priset bestäms genom en öppen dialog mellan handelspartnerna, så att det blir ekonomiskt hållbart i alla led. Män och kvinnor får lika betalning för lika arbete.

Princip 5. Inget barnarbete eller tvångsarbete

Organisationen garanterar att barnarbete och tvångsarbete inte förekommer inom produktionen, att FN:s barnkonvention respekteras och att nationella arbetslagar följs.

Princip 6. Icke-diskriminering, jämställdhet och fackliga rättigheter

Organisationen motarbetar alla former av diskriminering, verkar för jämställdhet och säkerställer rätten till kollektiv organisering.

Princip 7. Goda arbetsförhållanden

Organisationen garanterar goda arbetsvillkor och en säker och hälsosam arbetsmiljö, i enlighet med ILO:s

kärnkonventioner.

Princip 8. Kapacitetsbyggande

Organisationen arbetar för att stärka de positiva effekterna av Fair Trade för marginaliserade småskaliga producenter.

Princip 9. Ökad medvetenhet om Fair Trade

Organisationen arbetar för att öka medvetenheten om Fair Trade och om behovet av rättvisa handelsvillkor.

Organisationen informerar också om producenterna som odlar och tillverkar varorna.

Princip 10. Miljöhänsyn

Organisationen bedriver ett aktivt miljöarbete för att göra sin verksamhet mer hållbar. Inköp, produktion och packning sker på ett sätt som minimerar påverkan på miljön.

Bild
11

11. Fair Trade producenter

På Fair Trade Återförsäljarnas hemsida finns sedan augusti 2016 en producentkarta, där flera producenter finns presenterade.

Visa gärna producentkartan genom att klicka på bilden på kartan. <http://producentkarta.fairtradeorg.se/>

Sedan 2016 produceras årligen en kalender från Organisationen Fair Trade Återförsäljarna där 12 olika producenter från svenska grossister presenteras.

För beställning eller köp, kontakta kansliet eller medlemmarna direkt.

Visa gärna filmen *A World of Fair Trade producers* genom att klicka på kameran.

<http://www.youtube.com/watch?v=1HIWgOtjA7c>

Bild
12

12. Fair Trade importörer:

Här visas 4 importörer inom WFTO som finns i Sverige. (Flera av dem har också Fairtrade-märkta produkter.) Importörerna är medlemmar i WFTO.

I januari 2018

The House of Fair Trade är "guaranteed member" inom medlemstypen FTO (Fair Trade Organization)

Fair Monkey AB är "guaranteed member" inom medlemstypen FTO (Fair Trade Organization)

Sackeus AB är "guaranteed member" inom medlemstypen FTO (Fair Trade Organization)

IM Fair Trade är "member" inom medlemstypen Fair Trade Support Organization.

Deras varor är Fair Trade enligt de 10 principerna. Kika gärna i importörernas broschyrer, kopierade PDF:er eller på deras respektive hemsida.

The House of Fair Trade startades av Världsbutikerna (Organisationen Fair Trade Återförsäljarna) för att säkerställa en import av Rättvist Handlat hantverk till sin försäljning. Än idag är Fair Trade Återförsäljarna majoritetsägare.

Klicka på logotyperna så kommer du direkt dit.

Sackeus: <http://www.sackeus.se/>

Film från Sackeus: <http://vimeo.com/97816478/>

Fair Monkey: <http://www.fairmonkey.se/>

Film: Fair Monkey:

<http://www.youtube.com/watch?v=2oY8BbyX6ag>

The House of Fair Trade: <http://www.housefairtrade.se/>

IM Fair Trade:

<http://www.imfairtrade.se/main.aspx?guest=yes>

Film från IM: <http://www.youtube.com/watch?v=E0ieVIL72L8>

Bild
13

13. Fair Trade Återförsäljarna – organisationen

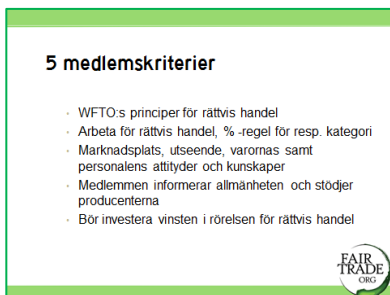
I slutet av 1990-talet fanns det ett 40-tal Världsbutiker i slutet av 1990-talet fanns det ett 40-tal Världsbutiker i Sverige och ca 4000 i Europa. 2011 antog Världsbutikerna i Sverige det nya namnet Organisationen Fair Trade Återförsäljarna som de haft sedan 1997. Logotypen är återförsäljarnas organisationsmärkning. I dag finns flera typer av återförsäljare och dessa hittar du på nästa slide. Som medlem i föreningen betalar återförsäljarna en medlemsavgift. De följer också WFTO:s 10 principer och 5 nationella medlemskriterier. Organisationen Fair Trade Återförsäljarna är medlem i WFTO inom medlemskategorin Fair Trade Network. Organisationen Fair Trade Återförsäljarna är också medlemsorganisation i Föreningen för Fairtrade.

I jan 2018 finns ett 50-tal återförsäljare i organisationen Fair Trade Återförsäljarna. Samtliga återförsäljare följer också en enhetlig inköpsguide över godkända leverantörer. Inköpsguiden finns som pdf att skriva ut.

Klicka på märket för att visa organisationens hemsida.

<http://fairtradeorg.se/>

Bild
14

14. 5 medlemskriterier i Fair Trade Återförsäljarna

Förutom de 10 principerna finns det 5 medlemskriterier att följa för medlemmarna inom organisationen Fair Trade Återförsäljarna. Medlemmarna:

1. förbinder sig att genom sitt syfte och sina stadgar, informationsmaterial och aktioner arbeta för WFTO:s principer för rättvis handel
2. arbeta för rättvis handel. Rättvist handlade produkter ska saluföras på det sätt och med 80 % regeln.
3. strävar efter att vara en bra marknadsplats för producenter och lägger stor vikt vid butikens utseende, varornas presentation samt personalens attityder och kunskaper.
4. informerar allmänheten om sina mål, produktens ursprung, producenterna och världshandeln. Den stödjer aktioner och kampanjer till stöd för en förbättrad situation för producenterna och försöker påverka nationella och internationella politiska beslut i en för producenterna positiv

Bild
15

riktning.

5. bör investera sin vinst i rörelsen för rättvis handel.

15. Fair Trade Återförsäljare

De olika medlemskategorierna har lite olika inriktning och för varje medlemskategori finns mer utförlig information om de förmåner och åtaganden som utgör medlemskriterierna på www.fairtradeorg.se. Samtliga medlemskategorier följer de 10 principerna, de 5 medlemskriterierna samt handlar varor utifrån Inköpsguiden. Klicka på namnen "Världsbutiker", "Fair Trade Shop", "Fair Trade Café", "Fair Trade Mix" eller "Fair Trade i..." för att komma direkt till hemsidorna där mer info finns.

Världsbutiker: Minst 80 % Fair Trade-varor

Världsbutiker är den första och vanligaste medlemskategorin i organisationen Fair Trade Återförsäljarna. Där bedrivs den klassiska formen av rättvis handel.

För att få kalla sig Världsbutik måste man ha minst 80 % Fair Trade varor samt bedriva informationsarbete kring Fair Trade. Förutom Världsbutiker finns ytterligare 4 olika slags återförsäljare inom Organisationen Fair Trade Återförsäljarna.

Det är bland annat här man kan köpa varor som är producerade efter principerna för rättvis handel.

Läs mer: <http://www.fairtradeorg.se/bli-medlem/medlemskategorier/varldsbutiker/>

Fair Trade Shop: Minst 85 % Fair Trade-varor.

En Fair Trade Shop har minst 85 % rättvist handlade varor, visst gemensamt sortiment och gemensam hemsida med övriga Fair Trade Shops. En Fair Trade Shop bör ha regelbundna öppettider.

Läs mer: <http://fairtradeshop.se/>

Fair Trade Café: Kravet på andelen Fair Trade varor till försäljning är 80 %.

Fair Trade Café är ett café som i största möjliga mån serverar Fair Trade fika och även har viss försäljning av Fair Trade varor. Till exempel Fair Trade kaffeböner eller presentförpackningar med kaffe, te och choklad. Ett Fair Trade Café bakar med Fair Trade ingredienser så långt det är möjligt, serverar uteslutande Fair Trade kaffe och te samt erbjuder övriga drycker i Fair Trade alternativ i största möjliga mån.

Läs mer: <http://www.fairtradeorg.se/bli-medlem/medlemskategorier/fair-trade-cafe/>

Fair Trade i ... : Kravet på andelen Fair Trade varor till försäljning är 80 %.

Inom kategorin "Fair Trade i ..." ryms många olika aktörer. Här finns t. ex möjlighet att informera om rättvis handel och sälja Fair Trade-varor utan att ha en hel butik. Möjligheten finns också att sälja Fair Trade-varor i en församling eller på sitt jobb. En annan variant är en butik som redan säger Fair Trade-varor men vill synas tillsammans med andra aktörer.

Läs mer: <http://www.fairtradeorg.se/bli->

Bild
16

medlem/medlemskategorier/fair-trade-i/

Fair Trade Mix : Minst 30% Fair Trade-varor.

Medlemskategorin Fair Trade Mix handlar främst om butiker som har en viss andel med Fair Trade varor bland sitt övriga sortiment, t. ex. ekologiskt och närproducerat. Fair Trade-varorna behöver inte vara i en avgränsad del i denna kategori. Däremot ska Fair Trade-produkterna skyltas och kommuniceras tydligt och informationsmaterial om Fair Trade skall finnas tillgängligt.

Läs mer: <http://www.fairtradeorg.se/bli-medlem/medlemskategorier/fair-trade-mix/>

16. Handelskedjan är kort

Inom rättvis handelrörelsen är ambitionen att minimera antalet mellanhänder.

En producent kan antingen vara en enskild producent, ett kooperativ eller flera producenter som tillsammans samverkar i en småskalig producentorganisation (FTO:s). Producenterna tillverkar varor som ibland säljs vidare via en nationell exportör.

Exportörer finns lokalt eller nationellt där varorna tillverkas eller produceras och de erbjuder stöd och arbetar med kapacitetsbyggande tillsammans med producenterna men kan också erbjuda mikrolån och stötta med att hitta nya marknader.

Grossister /Importörer är företag som tar in varor och som hjälper till med produktutveckling och tillgång till marknader. För de producenter som inte är medlemmar i WFTO är det importören som är medlem och därför garanterat för att varorna är rättvist producerade. Det finns 6 svenska importörer: *North & South, La Maison Afrique, IM Fair Trade, Sackeus, Fair Monkey, The House of Fair Trade* men även andra Europeiska grossister som t. ex. *GEPA* i Tyskland, *FTO* i Holland säljer varor till svenska återförsäljare. Importörerna är medlemmar i WFTO.

Det finns flera typer av **återförsäljare** i Sverige som följer WFTO:s principer för rättvis handel (*Världsbutiker, Fair Trade Shop, Fair Trade Mix, Fair Trade* i... kyrkan eller på arbetsplatsen och *Fair Trade Café*.) Drygt 50 medlemmar i Sverige är medlemmar i WFTO genom medlemskapet i *Organisationen Fair Trade Återförsäljarna*.

Klicka på filmikonen för att komma till den film där Bertil Högberg beskriver handelskedjan.

<http://www.youtube.com/watch?v=ikpW76YCTxA>

Klicka på bilden med den engelska texten för att se 2017 års firande av World Fair Trade Day.

Bild
17

<https://vimeo.com/222197525?ref=fb-share&1>

17. Handelskedjan kontrolleras

Läs gärna mer och sök typer här: <http://wfto.com/find-supplier>

Typ av status:

Associate Organisation

Guaranteed Member – medlem med rätt att använda det fyrkantiga garantimärket

Member - medlem

Provisional Member – provisorisk medlem

Typ av medlemskap:

Associate Organisation

Fair Trade Network

Fair Trade Organisation

Fair Trade Support Organisation

Bild
18

18. Historia Fairtrade

Inom rättvishandelrörelsen finns också Fairtrade-märkta produkter.

Fairtrade är en oberoende certifiering med kriterier för ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling i länder med utbredd fattigdom. Kriterierna utvecklas av Fairtrade International och baseras på de grundläggande ILO-konventionerna för mänskliga rättigheter i arbetslivet och principerna för rättvis handel.

Det hela startades med att den holländske missionären Frans van der Hoff på 1970-talet flydde från Chile till Mexico. Han märkte där hur svårt det var för kaffeodlarna att sälja sitt kaffe för ett schysst pris och de hade under många år tvingats sälja sitt kaffe billigt till s.k. coyotes (vargar och mellanhänder). I början av 1980-talet samlade Frans van der Hoff kaffeodlarna till ett möte och kooperativet Uciri bildades för att tillsammans kunna påverka kaffeodlarnas situation.

I Holland var Rättvis handelrörelsen verksam och tillsammans med Uciri grundades Max Havelaar 1988, den holländska motsvarigheten till Fairtrade. Syftet var att ge marginaliserade producenter tillträde till marknader för att kunna öka försäljningen, men också för att kunna erbjuda konsumenterna en vara som följde reglerna för rättvis handel. För info: Max Havelaar är en populär holländsk figur som i skönlitteraturen kämpade mot exploateringen av slavar i de holländska kolonierna i Java, Indonesien runt 1860-talet. Historierna om Max Havelaar anses bygga både på officiella akter, författarens egna dagböcker och påhittade händelser.

Se gärna den holländska filmen om Fairtrade genom att klicka på Frans fotografi.

Bild
19

Bild
20

<https://www.youtube.com/watch?v=vuNEsibBhb0>

I Sverige var Världsbutikerna för Rättvis Handel med och bildade Fairtrade i Sverige 1996 och man använde då namnet Rättvisemärkt på de produkter som fanns. Under en period användes båda namnen på certifieringsmärket och 1997 kom den första Fairtrade-certifierade produkten ut på den svenska marknaden. I dag används det runda märket för Fairtrade Sverige och bland annat det fyrkantiga certifieringsmärket som finns på produkter.

19. Fairtrade-märkta produkter

I en Fair Trade butik eller café finns också ofta Fairtrade-märkta produkter i sortimentet med det fyrkantiga Fairtrade certifieringsmärket. Certifieringsmärket visar att produkten följer Fairtrades kriterier. "Fairtrade Certified Cotton" är det certifieringsmärke som sitter på produkter som innehåller Fairtrade-certifierad bomull och lever upp till internationella Fairtrade-kriterier. Här är det bomullen som är certifierad och oftast inte hela plagget. Knappar och tråd kan t. ex av annan kvalitet än bomull. Kriterierna kontrolleras av Flocert, ett oberoende kontrollorgan med ISO 17065-ackreditering. Därför kategoriseras Fairtrade som en tredjepartscertifiering.

Notera att dessa logotyper inte får användas hur som helst. Fairtrade Sverige och Organisationen Fair Trade Återförsäljarna har tagit fram riktlinjer för medlemmarna om hur man kan få använda olika typer av märkningar i sin kommunikation. Medlemmar kan höra av sig till kansliet för att få ta del av riktlinjerna i *Inköpsguiden*.

Se gärna filmen *Det börjar med Fairtrade* genom att klicka på filmkameran.

https://www.youtube.com/watch?v=7_uxrTQAvt8 eller *Fairtrade och hållbar utveckling*. Genom att klicka på det vänstra certifieringsmärket:

<https://www.youtube.com/watch?v=ibrZiGiLQao&t=31s>

20. Två märkningar inom rättvis handel – kortare sammanfattning

Fairtrade

Produkter – oftast råvaror - med det fyrkantiga certifieringsmärket Fairtrade, följer kriterier för ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling och stödjer på detta vis odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom. Bara produkter som lever upp till Fairtrades kriterier får använda certifieringsmärket. De i Sverige ca 3000 produkterna finns i dag både i dagligvaruhandeln (*Lidl, COOP, ICA, Hemköp/Willys* m fl.) samt hos återförsäljare inom Fair Trade (*Världsbutiker, Fair Trade Shop, Fair Trade Café, Fair Trade Mix* eller "Fair Trade i..."). Kontrollorganet *Flocert* utför kontroller både fysiskt och via löpande inrapportering och är själva ackrediterade av ISO 17065.

Bild
21

WFTO:s garantisystem

WFTO:s garantisystem används av godkända medlemmar inom WFTO som producerar, säljer och köper varor - oftast hantverk - och som följer 10 gemensamma principer. Det finns många olika typer av hantverk men även sådant som går att äta (kryddor, choklad mm). Varorna säljs bland annat hos medlemmar i *Fair Trade Återförsäljarna* (Världsbutiker, *Fair Trade Shop*, *Fair Trade Café*, *Fair Trade Mix*" eller "Fair Trade i...") men också direkt till företag och organisationer eller hos IM Fair Trade. WFTO:s garantisystem användas tillsammans med medlemmens namn under WFTO-loggan. Kontrollerna inom garantisystemet följer nedanstående steg:

1. Medlemsansökan

- Organisationer som vill bli medlemmar i WFTO behöver ansöka om medlemskap. För att göra det behöver de kunna visa att de följer WFTO:s standard. Nya medlemmar är först provisoriska medlemmar och kan bli fullvärdiga medlemmar för när de klarat sin första kontroll.

2. Self-assessment report (SAR)

Medlemmar kommer att fortsätta att utvärdera sig själva genom en SAR som innehåller en profil, kontroll av leverantörskedjan, bedömning av hur medlemmen uppfyller WFTO:s Fair Trade Standard samt en utvärdering av hur organisationen har utvecklats. Självutvärderingen görs vartannat år.

3. Monitoring audit

- Medlemmar kommer att granskas av en utvald kontrollant. Varje medlem har ett schema för kontrollerna som beror på vilken riskklass de befinner sig i, högre risk innebär fler kontroller. Syftet med kontrollerna är att se hur medlemmen lever upp till WFTO:s Fair Trade Standard.

4. Peer visits

- En peer visit innebär att en annan WFTO-medlem besöker den medlemmen som ska granskas. Som medlem får organisationen själv föreslå andra medlemmar som skulle kunna göra en peer visit, detta ska sen godkännas av WFTO.

5. Fair Trade Accountability Watch

- WFTO:s Accountability Watch möjliggör för medlemmar, andra intressenter och allmänheten att via hemsidan uppmärksamma WFTO på om de misstänker att en medlem inte uppfyller de kriterier som finns i WFTO:s Standard.

21. Övriga godkända märkningar inom rättvis handel som enligt WFTO från 2014 lever upp till Fair Trade standards.

För källa, klicka på filmkameran:

<http://wfto.com/sites/default/files/Ch-6-WFTO-Fair-Trade-Standard-draft-3.6-feb-14.pdf>

Fair for life

Fair for Life är ett initiativ som grundades av Insitute of Maketecology (IMO) och schweiziska Bio-Foundation. Märkningen ska fungera som ett komplement till Fairtrade-märkningen. Eftersom Fairtrade-märkningen haft fokus på ett

antal produktgrupper inom livsmedel togs Fair for Life fram som certifierar jordbruksprodukter, fisk och skaldjur, kosmetika, plantor, textilier, hantverk, turistsektorn och i mindre skala metaller och ädelstenar.

Läs mer: <http://www.fairforlife.org>

Ecocert Fair Trade

Initialt startade Ecocert som en märkning inom ekologisk odling i Frankrike. Märkningen har därefter successivt växt till att omfatta Europa och resten av världen. Kriterier för rättvis handel tillkom och definieras idag under EFT-systemet (Ecocert Fair Trade in the spirit of solidarity and responsibility).

Kriterierna är baserade bl.a. på ILO:s kärnkonventioner och organisationer och företag följer vissa kriterier medan producenter följer andra. Bland kriterierna finns grundläggande rättigheter för arbetare, icke-diskriminering, krav på säker arbetsmiljö och förbud mot tvångs- och barnarbete. Utöver detta ska arbetarna få en rimlig betalning, social säkerhet och ha rätt att förhandla kollektivt. Priset förhandlas mellan köpare och producent och IMO kontrollerar att priset är rimligt och rättvist. IMO rekommenderar sedan en premie på mellan 5-10 % av priset som producenten tar, detta förhandlas fram i kontraktet. Därutöver ska all verksamhet inom Fair for Life vara certifierad enligt en redan etablerad miljöstandard, det kan exempelvis vara standarder som är satta av FSC och Utz Certified

Läs mer: <http://www.ecocert.com/en/fair-trade-certification-program>

SPP

Símbolo de Pequeños Productores, SPP, är ett globalt initiativ som startade 2006. Programmet är unikt på så sätt att det ägs, verkställs och styrs av småskaliga producentorganisationer. Märkningen återfinns till största delen på livsmedel.

Läs mer: <http://spp.coop/>

Naturland Fair

Naturland Fair är ett supplement till den ursprungliga märkningen Naturland. Naturland grundades 1982 med standarder för ekologiskt odling. Medlemmar och partners som önskar märkningen Naturland Fair följer sju kriterier.

Läs mer: <http://www.naturland.de/en/>

Bild
22

22. Fairtrades råvaruprogram för kakao, socker och bomull, från 2014.

Odlare inom Fairtrade-systemet har efterfrågat nya möjligheter att få större avsättning för sina råvaror. Inom produktgrupperna bomull, kakao och socker har många Fairtrade-certifierade odlare speciellt stora utmaningar att få avsättning för sin produktion på den internationella marknaden. Idag säljer t.ex. Fairtrade-certifierade kakao-odlare i genomsnitt 40 procent av sin skörd som Fairtrade.

Och Fairtrade-certifierat socker utgör endast 1 procent av världsmarknaden. Genom Fairtrades råvaruprogram får odlarna fler potentiella köpare och fler försäljningskanaler för den enskilda råvaran och på ökade försäljningsvolymerna för odlare av kakao, socker och bomull.

Råvaruprogrammet, som lanserades internationellt 2014, är ett komplement till befintlig Fairtrade-märkning. Syftet är att, utifrån befintliga kriterier och kontrollsystem, öka producenternas försäljningsvolym och därmed nyttan för odlaren. Idag har många större internationella företag avtalat om inköpsvolymerna kopplade till Fairtrades råvaruprogram, däribland Mars, Ferrero, Coop i Schweiz, Lidl i Tyskland och AEON i Japan. De första produkterna lanserades under 2014 och. Programmet innebär ytterligare ett sätt för företag att arbeta med Fairtrade och ger odlarna ökade möjligheter att få sälja sina råvaror som Fairtrade. Odlarna får därmed större del av de fördelar som Fairtrade innebär, såsom Fairtrades minimipris och Fairtrade-premien.

De företag som väljer Fairtrades råvaruprogram för sitt hållbarhetsarbete kommunicerar detta genom ett programärke för respektive råvara, antingen enbart i sin affärskommunikation eller direkt på produkten, tillsammans med en obligatorisk programtext kring volymerna Fairtrade-certifierad råvara kopplad till produkten. I Sverige finns i juni 2017 produkter där Fairtrades råvaruprogram har använts t. ex på Willys, Hemköp, Tempo och Lidl. Mer detaljerad information finns på Fairtrade Internationals hemsida: <https://www.fairtrade.net/about-fairtrade/the-fairtrade-marks/fairtrade-program-mark.html>

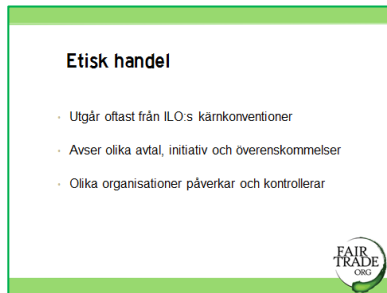
Ett konkret exempel på det stöd och den utbildning som Fairtrade erbjuder odlarna är det Västafricanska Kakaoprogrammet, finansierat genom intäkterna från råvaruprogrammet. Genom programmet får kakaoodlarna stöd i deras största utmaningar till exempel barnarbete, produktivitet och organisering. Fairtrade har också utökat närvaron på plats. Inom ramen för det Västafricanska Kakaoprogrammet genomförs ett pilotprojekt under namnet *It takes a village* där syftet är att motverka barnarbete. Projektet handlar om att, med de unga som motor, involvera en hel by i förändringsarbetet för att uppnå verklig förändring. Se info om projektet här: <http://www.fairtradeafrica.net/news/fairtrade-africa-launches-new-project-to-tackle-child-labour/>

Se gärna filmen *Introducing Fairtrade Sourcing Program* genom att klicka på filmkameran:

<https://www.youtube.com/watch?v=1aOW6GBkLpU>

Eller en intervju med kakaoproducenten Fortin Bley från Elfenbenskusten genom att klicka på logotypen för råvaruprogrammet. <https://vimeo.com/86106940>

Bild
23

23. Etisk handel

Det finns flera initiativ, aktörer, företag och organisationer som också arbetar med att påverka handelsvillkoren i världen på olika sätt. De flesta har sin utgångspunkt i ILO:s 8 kärnkonventioner som handlar om de grundläggande villkoren i arbetslivet. Men alla följer inte principerna för rättvis handel.

Uppförandekoder, globala ramavtal och flerpartsinitiativ inom branscher förekommer också.

Organisationer som granskar och försöker påverka detta arbete är t. ex. Swedwatch, Fair Action*, Amnesty Business Group och fackföreningar i Sverige.

*Fair Trade Center bytte namn till Fair Action sept. 2015.

Bild
24

24. Utåtriktade aktiviteter 2018

Här är exempel på aktiviteter där organisationen Fair Trade Återförsäljarnas medlemmar är aktiva, vilket internationellt ofta benämns *advocacy work*.

Bild
25

25. Organisationen Fair Trade Återförsäljarna